По конфіскаті. — Наклад другий!

Ч. 117. Львів, неділя 16. липня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 1200 М
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 100 марок, Чехословаччині 30 корон ч., Болгарії 60 левів, Румунії 50 лей, Австрії 3000 корон. Зміна адреси 80 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення“ 75 М., в „Надісланім“, в „Оповістках“ і некрольоги 150 М. Між новинками і в редакційній части 200 М., на першій стороні 300 М. За дрібні оголошення 20 М від слова: товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорозче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 50 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Українська державна ідеольоґія.

V.

На кого то ми не орієнтувалися на протязі нашої більш чим тисячелітньої історії!

Від Варягів у IX. ст. починаючи — аж на орієнтаціях д-ра Д. Донцова та д-ра В. Панейка кінчаючи.

Нормани і Татари, Візантія і Мадяри, Польща і Московщина, Семигород і Бранденбурґія, Туреччина і Швеція, Центральні Держави і Антанта — отсе не всі іще посторонні сили, в яких ми шукали нашого щастя і долі в нашому минулому.

Шукали — і дуже рідко, николи майже, не знаходили їх...

Вправді декілька разів могло здаватися, що таки знайшли. Було це напр. у 1648—1649 рр., коли великий Богдан у кооперації з Татарами, Шведами та Семигородом вибив на волю український народ та почав будувати Українську Державу. Було це дальше у 1672 р., коли Бучацьким договором між Туреччиною і Польщею, цим „найганебнійшим договором, — по словем польського історика — який колинебудь заключила Польща“, значна частина України опинилася в руках гетьмана П. Дорошенка як вазаля турецького султана. Було це в кінці у 1918 р, коли союзна Німеччина будувала нам Українську Державу від Вепра і Біловежської Пущі аж по Дон і Чорне Море.

Та кождий раз, не зважаючи на посторонню допомогу, ми виходили все таки — з порожніми руками...

Якаж причина цього факту?

Первопричина — брак волі в нас самих добути собі свою державу, чи добуту посторонньою силою вдержати міцно в своїх руках.

Так! Ми орієнтувалися на всіх і на вся, тільки — не на себе самих. Ми орієнтувалися на Схід і Захід, Північ і Південь, тільки — не на Україну. Ми не розбуджували серед нас самих волі до своєї держави — державної свідомости.

І розбудити свідомість ваги своєї держави і державности та волю до них серед як найширших мас української нації — отсе й є орієнтація, що повинна заступити всі инші: українська національна орієнтація. Всяка инша зі становища української державности високо-шкідлива. Бо не тільки, що деморалізує, привчаючи покладатися передовсім на чужі, а не свої власні сили, але й розбиває — і без того розбиту на безчисленні атоми — українську суспільність на нові ворожі до себе групи.

Та свідомість ваги своєї держави і державности та волю до них серед як найширших мас українських ми розбудимо тільки тоді, коли Українську Державу і державність — цей наш найвищий національний ідеал — представимо тим масам у цілій його чистоті та ясности. Не тільки не обусловлюючи його нічим, що сяк чи так, більше чи менше, обезцінювалоб його вартість в очах тих мас, але, навпаки, розвиваючи його перед ними у цілій його — величі та маєстаті.

Отже наш національно-державний ідеал мусить передовсім містити в собі: повну суверенність нації на своїй землі — її державну незалежність і самостійність.

Ми не сміємо затемнювати його ніякими сурроґатами суверенности: федераціями, конфедераціями, зєдиненими державами, системами доміній, реальними чи персональними уніями чи союзами, автономіями і т. д. і т. д. Бо більший чи менший степень суверенности здобуде нація тільки тоді, коли в неї буде сильнійше чи слабше бажання здобути повну суверенність.

Наш національно-державний ідеал мусить містити в собі дальше: соборність суверенної України.

Ми не сміємо затемнювати його ніякими ампутаціями: на заході чи сході, на північи чи півдні, а навіть — на Далекому Сході. Бо повнійше чи менше повне зєдинення своїх земель здобуде нація тільки тоді, коли в неї буде сильнійше чи слабше бажання зєдинити всі українські землі — до Зеленого Клина включно.

Наш національно-державний ідеал мусить містити в собі в кінці: життєздатність Суверенної і Соборної Української Держави.

Це значить — ми мусимо змагати до збудування такої Української Держави, яка мала би maximum умов необхідних для істнування кождої держави: природні границі, економічні підстави і т. д. І нас ніяк не сміє женувати не тільки опертя південних границь Української Держави о Чорне Море (як це женувало колись• українських мирових делеґатів у Берестї, що в супереч німецьким пропозиціям не хотіли визнати і не визнали Криму за Україну!), але й опертя її о Каспійське Озеро і Волгу — як одинокі природні границі Української Держави на сході. Бо будування держави це не апостолування моралі і етики — апостолування, якого не брав під увагу ніколи і ніякий нарід, що будував державу — від найдавнійших часів, від часів єгипетських фараонів, аж по нинішній день, до російських большевиків включно.

Та понад усім мусить запанувати серед нас ідея: **держава — передовсім!** Держава — без огляду на те, який не був би її внутрішний устрій — як умова змоги самим устроюватися на своїй землі.

Отсе наш найвищий національний ідеал — наша державна ідеольоґія й орієнтація.

Зробити його стихійним, непереможним стремлінням 40 міліонів української нації — це покласти трівкий фундамент під його зреалізування.

Ів. Кревецький.

Українські справи.

Наради поміщиків-хліборобів.

В Райхенау під Віднем скінчилися наради ріжних ґруп поміщиків-хліборобів в справах: 1) Осягнення повного обєднання всіх землевласників В. України, 2) звязок з населенням окупованих областей (рад. Україна і Польща), 3) Питання тактики у відношенню до инших українських ґруп і партій.

В нарадах взяли участь представники ґруп: югославянської Ів. Леонтович, польської Михайло Ханенко, румунської гр. Капніст, німецької Вол. Леонтович, австрійської Вячеслав Липинський. Був також присутний б. гетьман Скоропадський.

На нарадах прийшло до згоди в справі свободи орієнтації кождої ґрупи, стоячи на плятформі незалежности України.

„Експресспост“ подаючи цю звістку додає: „Серед землевласників В. України, як відомо, панують два напрямки: франкофільський і германофільський“.

Зїзд „Просвіт“ Прикарпатської України.

До Ужгороду скликано зїзд провінціональних „Просвіт“ Прикарпатської України. В зїзді має взяти участь около 100 делеґатів.

Український Комітет Допомоги Голодуючим до горожан Чехословаччини.

Український Комітет Допомоги Голодуючим оголосив заклик до усіх горожан чеськословацької республики, в якім, м. и., сказано:

„Ви вже щасливі, бо маєте бодай кусок хліба. Відкликніться отже на крик важких страждань міліонів голодуючих українських горожан. Поможіть їм спастися від нещасть, спричинених голодом в губерніях: Запоріжській, Донецькій, Миколаївській, Катеринославській, Одеській, а по части в Харківській і Полтавській. Населення цих губерній виносить около 10 міл. людей, в тім 42 проц. дітей, серед яких процент смертности є найвищий“.

Українські міліони.

„Руспресс“ доносить з Парижа: Німецький уряд заключив з большевиками умову в справі передачі їм 400 міл. марок, що находяться в депозиті німецького державного банку. Ці гроші здепонували в тім банку ріжні українські уряди. Сьогодня в цю справу вмішалась міжнародня репараційна комісія, яка зажадала категорично від німецького уряду, щоби цих грошей не передавано большевикам

Велика Україна.

Урожай на Вел. Україні.

Від осіб, котрі на днях вернули з Вел. України, довідуємося, що цього року засіяно там о 10—15 проц. менше, чим минулого. Причини недосіву: недостача господарських машин та поступаюче зменшення робочої худоби. Друга причина: брак інтересу до продукції хліба наслідком частих реквізицій і продналогів.

Загально беручи на Вел. Україні урожай середній. Одначе всеж таки він може вистарчити ледви для місцевої людности. Мимо цього московський уряд виробив вже плян вивозу з Вел. України великого контінґенту для середної і північної Росії.

Холера в Одесі.

З Москви доносять: Число занедужань на холеру осягнуло в Одесі 120 випадків на день.

Поширення унії.

Зза Збруча наспіли звістки, що українські священики, збігці із Східної Галичини, при допомозі радянського уряду (?) поширюють унію на Вел. Україні, уживаючи для богослужень бувші латинські костели. В селі Козинині, каменецького повіту бувший костел перемінено на уніятську церкву, в якій відправля-

ються богослуження на українській мові.

Перехід Поляків на православє.

Польські часописи доносять, що в останніх часах на Вел. Україні супроти недостатку латинських священиків, православне духовенство веде сильну агітацію за переходом селян латинського обряду на православє. Ця агітація має мати успіх. В Балті від часу закриття латинських костелів перейшло на православє 48 родин. В 24 місцевостях київської губернії в останніх часах перейшло на православє 483 польських родин (Рпр.).

Польське посольство в Харкові.

Польський уповноважений в Харкові — Березон відкликаний до Варшави, де його назначили на инше становище. Тимчасову управу справами польського посольства в Харкові поручено польському генеральному конзулеви Хорватови. (Рпр.).

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

Українці в Бразилії.

Як доносить бразилійська „Праця“, делеґат Українського Уряду П. Карманський розвинув в місяци маю ц. р. живу діяльність серед бразилійських Українців в справі Позички Національної Оборони.

Дня 4. мая ц. р. відбулись збори на кольонії Антоніо Олінто, де делеґат виголосив реферат, якого зібрані слухали зі слезами в очах. Ухвалено відповідні резолюції і заряджено зголошення на позичку, від якої навіть біднійші не відтягнулися. Другого дня делеґат Уряду виїхав з Антоніо Олінта, проводжений вистрілами з моздіра і кіннотою з лентами та прапорцями аж до ріки Ріо Неґро під залізничою стацією Бугре, де з ними розпращався.

Дня 14. мая ц. р. промовляв делеґат в Трес Баррас, де місцеві Українці зібралися в тов-і ім. Т. Шевченка. Збори мали характер дуже сердечний і причинились до збільшення фондів позички.

В Жанґаді відбулися також збори дня 21. мая ц. р. Після реферату делеґата промовляв п. Вальковичі співав хор. По полудни того ж дня відбулися в місцевій школі другі сходини для тих, що прийшли пізнійше і для представників з Нової Галісії. Вибрано два комітети для позички, один для Жанґади з головами Ів. Цимбалюком і Вас. Вальковичем, другий для Нової Галісії з головою Стеф. Жуковським. П. Карманському товаришив п. Кобилянський, учитель в Антоніо Кандідо.

Після дальших виступів делеґата в кольоніях, заселених Українцями, зорґанізувався головний Комітет позички національної оборони в Бразилії в такім складі: о. ігумен Шкирпан голова, І. Лєх містогова, Ол. Мартинець секретар, о. Е. Турковид касієр, Гр. Таращук і В. Войтович контрольори. Український уряд затвердив цей комітет і повідомив бразилійське міністерство заграничних справ в Ріо про іменування проф. П. Карманського своїм надзвичайним відпоручником.

Дальшим вислідом праці п. Карманського є зїзд делеґатів усіх українських осель в Дорізоні, заповіджений на дні 7, 8 і 9 липня ц. р., з метою створення політичної, культурної та економічної орґанізації, яка згуртувалаб всіх Українців Бразилії. Завданням орґанізації буде, між иншим, заснувати український виховуючий інститут і покликати до життя українську кооперативу з великим гуртовним складом для товарів. В зїзді, якого вислід покищо нам невідомий, взяли участь українські делеґати отсих місцевостий: Прудентополіс, Іваї, Марешаль Маллєт, Дорізон, Ірасема, Антоніо Олінто, Вера Іварані, Куритиба, Круз Машадо, Каравіньо, Рошо Ройз, Ґважувіра, Марцеліна, Іраті, Ітапара, Порто Антоніоу, Антоніо Кандідо, Лєґру, Нова Галісія і Трес Баррас.

Памятайте про пресовий фонд „Громадського Вістника“! — Жертви проситься слати до Краєвого Союза Кредитового у Львові (Ринок ч. 10.) на біжучий рахунок „Громадського Вістника“.

Анґлійська преса.

Огляд за час від 16. до 30. червня 1922).

Льондон, 3. липня.

Фестин Товариства Союза Народів.

„Manchester Guardian“ в 26. VI. пише: „В дни 24. червня 1922 відбулась річна маніфестація Товариства Союза Народів в Гайд Парку. Дощ попсував програму сеї міжнародної демонстрації, а рівночасно замітним була недостача ентузіязму, яким відзначувались попередні подібні фестини. Замітною була також дуже поважна участь литовської орґанізації в Анґлії.

Промовляло багато заступників ріжних народів, дипльоматів, політиків і членів ієрархії церковної, зазначуючи солідарність з ідеями і методами Ліґи. Голозною особою був як і попередних літ льорд Роберт Сесіль, котрий подав звіт з діяльности Союза Народів і підніс, що приступлення Німеччини до Союза є основою мира. Становище Німеччини до Ліґи і становище инших народів дотично допущення Німеччини до Союза Народів треба вважати мірилом їх щирости в піддержуванню Союза. „Коли хочете мати загальний мир“ — казав Р. Сесіль, мусить вперед бути загальний Союз Народів“.

В тім змислі ухвалено відповідні резолюції.

Промовляли рівнож Sir Maurice Bunsen, бувший амбасадор у Відні, Архиепископ Кентербері, пані Вінтрінґгем, як посол, адмірал Drury Lowe і George Barnes.

Союз Народів.

Майже всі часописи з кінця червня 1922 р. доносять, що: Lient. General Sir Ivor Maxse, Commander in chief Northern Command в промові до шкільної дітвори в York сказав між иншим:

„Чуємо безнастанно від бесідників та начитуємося в пресі, що є така річ, що називається Союз Народів, котра може заступити й оружну силу“. Не вірте сему хлопці! — сказав ґенерал. Се небилиця, абсолютна небилиця. Людям, що таке говорять, вигідно такі річи говорити з певних причин. Вони покладають на се свою надію і говорять, що се так. Коли би прийшлося знов боротись, і до сего колись прийде, нашій цілій нації прийдеться станути до боротьби. Не лиш кілька ґенералів і жовнірів, а кождий мущина і жінка і дитина будуть мусіли стати до борби, коли маємо побідити. Засновок офіцирського відділу вправ важнійший в часі мира, як коли небудь инде.

Обмеження воєнного поготівля.

„Daily Express“ і „Observer“ з 2 VII. 1922. пишуть: На засіданню Комітету Тов. Союза Народів в Chatsworth, R. Cecil, повторяючи звіт з діяльности Товариства, зачеркнув програму мирової акції: „Конференції народів, пропаґанда, предкладання спірних справ до вирішення світовому трибуналови, щоби отся неоцінена сила публичної опінії зробила свій вплив на суперників“.

Дотично сеї його заяви один з кореспондентів „Daily Express“ замічає, що як раз того всего Союз Народів не робить, а коли прийшло до Конференції Народів в Генуї, то першим що накинулись на неї був Р. Сесіль.

Німеччина і Ліґа.

Observer“ пише:

Ніяке правительство не вс...ься, коли світ безнастанно буде його бойкутувати. Се робила Франція з Німеччиною. Та тепер виринув проєкт, щоби Німеччина вибудувала тунель між Анґлією і Францією. Сей момент використав Льойд Джордж і заявив, що Анґлія прихильно віднесесь до допущення Німеччини до Союза Народів. Фанатики Союза були противні конференції в Ґенуї. Та сей арґумент як раз їх побиває: Союз мусить бути Союзом всіх Народів, бо інакше буде Союзом проти Народів.

Заповіт Ґенуї.

„Times“ пишуть: Літвінов, Валлях, Фінкельштайн, чи як він там не називається, заповів, що совітське правительство ані на волос не відступить в Газі від тих жадань, які поставило в Ґенуї. Автентичні вісти потверджують, що економічний стан в Росії переходить поняття і годі не приймати за доґму сего факту, що той стан завдячує большевикам, що всякий кредит чи поміч подана Росії буде скріпленням того большевицького режіму. Змагання всеж таки довести до порозуміння з тим правительством вказують тільки на крайний хаос і розстрій самої западної Европи.

ЛЮДҐАРД ґр. ҐРОХОЛЬСЬКИЙ.

Духовенство — шляхта на Волині.*)

Найдавнійші події українського народу — спіраються о історію князівських династій та можновладного боярства. З утраченням державної незалежности, боярська верства почала постепенно збуватися національних властивостей, з початку тільки під оглядом зовнішних обичаїв та державної ідеольоґії, а далі — відцуравшись мови й віри, дійшла до повної денаціоналізації. Діло самостійности України в XVII в., бере у свої руки козацтво, яке є не тільки тогочасним українським лицарством, par excellence, але перетворюється взагалі на провідну верству нової формації, неначеб на своєрідну шляхту України. Як відомо, підчас повстання Богдана, до козацтва прилучилося чимало старої шляхти — так боярського походження, яка ще ополячитись не вспіла, як рівнож і нової, наносної з Польщі, тої, що встигла вже зукраїнізуватись. Після руїни, на Лівобережжу провідні верстви — залишились українськими, а по цю сторону Дніпра все, що виринало над рівень селянства, вже ополячене до решти, з виїмком тільки духовенства. В Гетьманщині процес денаціоналізації пануючих верств козацької старшини розпочався пізніще всеж доконався й там, хоч не так безоглядно як під пануванням Польщі.

Останнє відродження України в XIX ст. є вже свідомо народнє, людове, опирається о людову, демократичну ідеольоґію, черпає з засобів народньої творчости, будує майбутність на усвідомленню народніх мас. У третий раз народжується нова верховодна верства: — українська інтеліґенція, яка повстає з люду, але не виключно, а навіть, не переважно з посеред нього. Як колись серед козацької старшини опинились рештки старої, пануючої кляси, так і тепер у рядах нової інтеліґенції бачимо людей, що уродженням походять з бояро-шляхотства та козацтва, що цілком зрозуміло, коли переважна частина інтеліґенції вийшла з духовенства, котра у своїм середовищі числить чимало родин шляхотських та козацьких. Переважна часть українських діячів, письменників та мистців, так Придніпрянщини як Галичини, Гоголів, Драгоманових, Кропивницьких, Левицьких, Липинських, Лотоцьких, Монтрезорів Нарбутів, Новаківських, Токаржевських, Тишкевичів, Шеметів т. ин. з великою постаттю митрополита Шептицького на чолі, це потомки боярів, шляхти та козаків, часом навіть не-української аристократії, які стаються виразниками сучасного, демократичного відродження, а з клясовою, шляхотською чи козацькою ідеольоґією нічого спільного не мають.

Поділи України й поділи Польщі приневолили визначну частину духовенства Вел. України до підчинення та до визнання пануючої у Росії синодальної церкви. Не можемо тут углублятись в мериторичне розглядання величезної проблєми розділу та єдности Церкви, а завважимо тільки, що цей роскол є для народу та для білого духовенства за Збручем чимось так штучним, урядовим та зовнішним, як штучним було свого часу урядове прилучення до пануючої в Московщині церкви, панування та урядовість якої скінчилася мабуть на завжди. В кождому разі, задатки національного та релігійного відродження глибоко уґрунтувані у свідомости селянства, а також спочивають в традиції духовенства, яке в більшости (на Поділлю, Волині, Холмщині переважно походить від предків — до кінця XVIII в. — униятів. Та сама, з походження католицька частина духовенства, є заразом й шляхотська; то є власне та ґрупа старої шляхти, яка завдяки сполученню національних розумінь з релігійними, та завдяки устроєви життя духовенства оминула полонізації Справа з обмосковленням стоїть, що правда, вже не так добре. Впливи з гори, школа, семінарія — опортунізм врешті — своє таки зробили. Але винародовлення не є ані загальне, ані тим більш цілковите. До останнього часу духовенство (передусім згадана його частина), зберегло рідну мову в зносинах з парохіянами, а в богатьох випадках також у хатних умовинах. А як де й зустрінемо русифікацію, то переважно переконатися можна, що вона глибоко в душу не сягає, є зовнішною, поверховною, та більш у державному розумінню. Не трудно прецінь простежити, як помимо цих московських впливів більшість діячів на усіх царинах українського культурного життя походить з поміж духовенства, на що навіть O. Cleinow звертає увагу.

Волинська земля, яка завжди найдовше переховувала давнину та оставала вірною традиції, і під цим оглядом не спроневірилася собі.

Вже в найдавнійшій предковіччині навіть святі, яких шанує Українська Церква, як св. Ярополк, кн. володимирський, св. Теодосій кн. Острожський, св. Макарій Токаревський, походять зі старовинних родів Волині, а до прилучення її до Московщини, всі, з небагатьома виїмками, висші ієрархи обох східних обрядів належали до історичних, часто князівських родин України, котрих галузи, одна по одній, опинившись за рамками церкви, полячились. Але під пануванням

---

*) Примітка від Редакції. Отся інтересна стаття була призначена шан. автором до числа присвяченого митрополитови Шептицькому. На жаль — стаття на час не поспіла з вини почти. Щоби дістатися з Кракова до Львова, треба було трьох днів.

Льорд Дерби заповів в палаті Панів, що гаґська конференція мусить через те скінчитися фяском. Льорд Грей замічає, що як довго Америка держиться на боці, порозуміння з Росією неможливе, що грозить небезпекою зірвання з Францією а тим самим віддалює Анґлію ще більше від Америки. Европа під сю пору находиться в такім поганім положенню, в якому ще не находилась від завішення оружя. та ціла проба реконструкції Европи починаєсь не з того кінця, що треба.

Анґлія і Америка.

„Daily Chronicle“ з 27. VI. 1922 подає: Коли британійські економісти підчеркують, що довги воєнні треба відписати зарівно в інтересі вірителів як і довжників, американські економісти твердять, що ті довги то одинокий бич, який кріпкі економічно нації мають над збанкротованими.

Mr. Irving Bush голова Нюйорської Торговельної Палати вияснив, що Америка з Анґлією їдуть на тім самім возі. Решта світа у них задовжена. Анґлія з Америкою повинні зажадати, щоби инші народи дали докази того, що бажають буджетової рівноваги, що застановлять коштовне уоруження, що заведуть ощадність у видатках і спамятаються економічно. Тоді і під такими услівями Америка з Анґлією могли би приступити до санації їх фінансів.

Анґлія пробувала перевести саме сю ідею в життя, дорогою розвязання проблєми відшкодовання Німеччини, яке могло би відтак покласти кінець уоруженю Европи і твореню мілітарного суперництва. Та Франція не хоче до того допустити і приходиться покищо заключити, що ще не прийшов час звільнювати від зобовязань ті народи, що не хотять нічогісько зробити для відбудування мира та поставлення на ноги промислу в Европі.

Британійська політика в Палєстині.

„Times“ „Morning Post“, „Daily Telegraph“ пишуть: Так звана Біла Книга“ (White Paper) що вийшла в дни I. VII 22. ставить ясно політику Анґлії супроти Палестини і зазначує, що не відступає в нічім від (падол. 1917) знаної деклярації Бальфура, якою приобіцяно Палестину Жидам, хоч права Арабів мають бути вповні збереженими. Повторюється заява, що мешканці Палєстини мають одержати палєстинське горожанство, та еґзекутива сіоністів не буде мати участи (безпосередної) в управі.

Та в 1915. обіцяло британійське правительство Палєстину Арабам. Араби (93 проц.) як більшість населення не хотять і не можуть згодитися на проєкт статута Палєстини, котрий віддає край на поталу сіоністам.

Тимчасом Анґлія маючи обовязок удержувати лад в Палєстині коштом міліонів, котрі можуть вернутися, дивиться, як концесії на ріжні підприємства дістаються у німецькі руки. Ріжні обставини складаються на це, що становище Анґлії стало в Палєстині не завидним.

Преса.

„Час“ про Східну Галичину.

Орган краківських консерватистів „Час“ з дня 14. липня поміщує статтю пера професора В. Яворского в справі Східної Галичини.

На самому вступі автор статті доказує, що справа Східної Галичини повинна бути вирішена ще перед розвязанням польського сойму.

На його думку строге виконання законів конституції повинно задоволити Українців і дати їм змогу свобідного розвитку. Воєвідська автономія в справах культурних, самоврядування національних меншостей, згідно із 135 арт. конституції, ось цілий рецепт професора.

Вирішення справи Східної Галичини поза межами конституції є для Польщі небезпечне.

Правне становище українського населення повинно бути виясненe й унормоване як найскорше, щоби польська дипльоматія за кордоном мала в руках арґумент проти інтервенції чужих держав.

Цего очевидно не бажає собі „Час“.

Траґедія української інтеліґенції.

(Лист з Київщини.)

„В тяжкий, брати, живем ми час: скоти полізли на Парнас“...

Ви мене знаєте: реакціонером я ніколи не був і у царського уряду всі 16 років служби завше був „на подозрении“, яко демократ, лівий і свідомий Українець. Тепер я переживаю траґедію українського і російського інтеліґента. З погляду радянської російської влади — я саботажник і контр-революціонер уже через одно те, що я маю вищу освіту і був за останні часи царського режіму „директором“ ґімназії. Як мені прийшлося мати діло з ревтройками, чеками і иншими орґанізаціями пролетарської влади, то я мусів тікати, спасаючись від „скорого“ і тяжкого присуду. Я повинен був кинути жінку з дітьми і ховатися по ріжним куткам і ріжним повітам, а моя дружина з плачем, терплячи глум, образи ходила дізнаватися: в чомуж мене обвинувачують. Представники пролетарської влади казали їй: досить того, що він „директор“, він не наш... а ви не плачте, не побивайтеся, як що його буде покарано, то влада і вас буде підтримувати і ваших дітей буде виховувати.

Також і для сучасних українських „діячів“ я вихожу начеб то дуже поміркованим, не досить „щирим“...

Ви з жалем пишете, що багато еміґрантів інтеліґенції тиняється по за кордонами, тоді як тут діла, непочатий край і кожна культурна сила булаб дуже потрібна. Я більш скажу: діла, роботи тут непочатий край, цілі океани, культурні робітники так необхідні, що як іще деякий час їх не буде, то ми всі подохнемо (замітьте: не помремо, а подохнемо, бо ми всі до того уже оскотинилися, що більше, здається, і не можливо). Прибільшення у моїх словах не має ніякого. Але все питання в тому, чи найшлиб вони — інтеліґенти, яку роботу, чи найшлиб де працювати, чи прийнялиб їх до роботи, чи сталиб вони в справжній пригоді, чи прийшов уже на це час?!

Я собі уявляю державу, як орґанізм, якому ріжні частини прислуговують взаїмно. Інтеліґенція — це мозок орґанізму, а у нас зараз інтеліґенції нема і її не чутно. „Інії почіша, інії — далече“. Отож і лишається орґанізм без своєї головної частини — без мозку. Але це ще не все: траґедія, велике лихо лежить в тому, що інтеліґенції не хотять, інтеліґенція не признається бажаною, необхідною. Думають обійтися без мозку. Слово „інтеліґент“ у нас инакше не вимовляється, як з іронією, з лайкою.. ну, зрозуміло, що кожний інтеліґент ховається і стало звичайним таке явище: професіонал учитель вішає на заводі буряки, юрист спекулює, полковник пасе скот, інжінер іде в священики... Вищий уряд в особі Лєніна не раз звертається до інтеліґенції із закликом до роботи з урядом, але самого заклику було мало: служба не забезпечувала, гарантій теж не було, а головне прийшов час, коли на місцях вищої влади уже не слухається: не так страшний чорт, як його малюється, не так той пан, як підпанки...

До чого ми погрубіли, до чого поменшились наші потреби, Ви, безумовно і уявити собі не можете. Тільки й гадаєш: як би то не подохнути з голоду, та хоть би із старого рядна пошити собі якийсь одяг, щоби лишень не бути голим, а про все инше що забули вже й думати... І Ви тут не допоможете.

Батькам нашим живеться також не легко: землю, город, хату, — все одібрали. Щоби якось жити — перебиватися трохи землі, половину хати і трохи города, треба випрошувати у громади, треба дуже а дуже низько кланятися. За треби не платять, хліба, як колись

Москви, на становисках епископів та вікаріїв волинської та острожської епархії бачимо вже виключно Москалів, як Морев, Кріпов, Салавьов, Муретов, Ахотін та ин.

Московський елємент вдирається також до професури семінарій та академії. Серед низшого білого духовенства це явище стрічається рідко, а парохіяне, на рівні з місцевими священиками, дуже неприхильно відносилися до московських приблудів, що було загально відомим, та не могло заохочувати непрошених гостей. Як відомо, парохії не раз цілими поколіннями зістаються в однім роді, або з рода у рід переходять по жіночій лінії, а рідко дістаються у цілком чужі руки. Таким робом повстає свойого рода дідицтво, та витворюються родинно-теріторіяльні ґрупи. На Волині зустрінемо родини, які вже від 5—6 поколінь на одній парохії. До таких приміром — у Старо-Константинівськім повіті, належать Левицькі, Лотоцькі, Доленґа-Ковалевські. Не рідко попівські родини заховали, ось як Ковалевські, по двійне назвиско, з гербовим прозвищем, якого й досі офіціяльно вживають.

На прим.

Дунин-Борковський — парохія Сковородьки. Туранда-Радкевич — парохія Манівці. Леліва-Островський парохія Глибки. Токаржевський-Карашевич — парохія Ст. Константинів, та инші, як Колб Селецький, Михайлович Волковиньский. Татомір-Сушицький, Торокан-Тхоржевський і т. и.

Багато з тих родин бережливо дбають про стародавні перекази, переховують перґамінові привілеї та инші документи предків, як напр. згадана родина Дунин Борковських. Як усі Дунини, виводяться вони від перед-пястівських польських „comes-ів“ — „Dunin ze Skrzynna“, гербу Лебедь, які вже у XIV в. осіли у Сандомирському воєвідстві, на Борковицях. Одна їх галузь, як стільки инших польських родин, перенеслася у XVII в. за Дніпро, в Чернигівщину, та заснувала там село Борківку. Каспер, син Андрія, стався праотцем української лінії сего роду, якого друга галузь осталася у Польщі, та тішиться ґрафським титулом. Українські Борковські поріднились з українською аристократією Лівобережжа Шубами, Апостолами, Іскрицькими, Тудовичами, Носенко-Білецькими, Шираями, Лизогубами, Сулимами і ин., та видали декількох відомих в історії членів родини, як Василь — Генеральний Обозний Запорожського Війська та кандидат на Гетьмана, син його Андрій — бунчуковий товариш Петра I., другий Василь — губернатор катеринославський т. ин., які тепер вже обмосковщилися. Згадана волинська галузь Д. Борковських походить від Григорія — бердичівського протоєрея в кінці XVIII. в., котрого син Йосиф оженився з Н. Натток-Михайлівською, яка також належала до визначної попівської родини, та осів на парохії у Сковородьках, Ст. Константинівського повіту, яка й досі знаходиться у руках його нащадків.

Відношення цеї сімї до місцевого населення, його побуту, звичаїв, до історії парохії та цілого краю може служити цікавим і характеристичним примірoм; проявилося воно, м. ин., у складанню одним з Д.—Б., Семеном, обємистої, а головна річ, взірцево обробленої, моноґрафії Сковородок (8 аркушів друку), де знаходимо і історію села, з узглядненням язикового матеріялу в назвищах горбів, урочищ і т. д., вичерпуючі відомости про фавну й фльору, з дуже цінною збіркою місцевих народніх назв рослин і животин, багато фолькльорного матеріялу, описів побутових звичаїв збірку 1.400 приказок, пісень, переказів і т. п. Моноґрафія оброблена в урядовій мові, але віє від неї зрозуміння й любов українського народу та його життя. Сімя Д.-Борковських належить безперечно до найкультурнійших попівських родин, але не є якимсь нечуваним виїмком.

З родин шляхотського походження на Волині, найчисленнійші ті, що належать до гербу „Сас“, та виводяться з Червоної Руси. Можна їх вважати за автохтонну шляхту, особливо в західних повітах Волині, як напр. Ст. Константинівський.

Наведемо жменю назвиск Сасів, зазначуючи, що тим ніяк не вичерпуємо матеріялу, а пригадуємо головно такі назвиска, які також і в Галичині росповсюджені. Дверницький, Каминський, Качковський, Комарницький, Корчинський, Кульчицький, Левандовський, Новоселецький, Струтинський, Татомір, Унятицький, Винницький, Чоловський, Яворський і. и.

З переможних в давнину на Україні боярських, а навіть князівських родин, стрічаємо: Букоємських, Багриновських, Войнів, Дашкевичів, Ксрженьовських (Можейків), Курцевичів, Красицьких, Крупських, Лотоцьких, Рогозинських, Тучапских і Тучемпських (Лащів?), Загоровських т. ин.

З козацьких: Ганджулевичів, Перебийносів, Скоропадських, Ярошинських т. ин.

Ріжного шляхотського походження, білоруських, литовських та польських родин, бачимо назвиска: Віґура, Жибурт, Морґулець, Бржезінський, Волошинський, Бобровницький, Гловацький, Гурський, Гутовський, Домарадзький, Жепецький, Лентовський, Лончинський, Смогоржевський, Шумовський т. и.

Визначна частина наведених назвиск є спільна й галицькому українському громадянству, що вказує не тільки на тубольність, як тих так й других, але також на спорідненя, далеке що правда, яке лучить мешканців обох частей одної та тої самої зах.-української землі, по ту й по сю сторону Збруча.

був звичай, не несуть, бо й самі не мають. Навкруги все погіршало, постаріло ся: хата старіє, вікна повибивані і затулені соломою, клуня не мажеться, повіточка зовсім розвалюється; у садку лавочки погнили і їх не поправляємо і через те, що не до того зараз і через те, що нема певности, що прийдеться тут ще бідувати. Із хатнього майна мало що залишилося: одно забрали, друге прийшлося обміняти на чоботи, на одіж. Що до одіжі, то справа зовсім кепська: перешиваємо, перешиваємо і без кінця перешиваємо.. Носимо головним чином селянське полотно: це і верхня і нижня одіж — і чоловіча і жіноча. В останні часи зявився на базарі ситець, але він дуже дорогий, не докупишся. Не легко і з чобітьми: так уже за ними ходим, як за чимсь надзвичайно цінним, надзвичайно дорогим, аби тільки довше проносилися.

Світимо чим доведеться і салом і олією, як вигідніще; уже пригадували й старі часи і хотіли повернутися до „лучинушки", але зараз уже можна дістати керосину, проче тому що він дуже дорогий, то світять не лямпами а якимись-будь пляшечками, каганцями, аби лише блимало, щоби лоба по ночі не розбити.

Бідують і селяне, гірко бідують і уже у всякому випадкові богатішими не стали.

Самі ми бідуємо, мотаємося і кінця біді не бачимо. Почалася наша біда з 20. року. Мене обвинувачували в тому, що я начеб-то співчував Денікінцям і взагалі контрреволюціонер. Певних обвинувачень мені ніяких не предявлено, але кінець-кінцем пропоновано на протязі двох днів залишити Х. Перше я хотів домагатися суда над собою, бо жадної вини за собою не почуваю, але всі і навіть слідчий чеки рішуче мені це відсовтували. Я мусів кинути Х. і все своє майно і переїхав до Н. Решту 20. і 21 р. то трохи учителював, трохи дякував. 21 і 22. шкільний рік чим я тільки не був: і інструктором культ-просвіти і вісовщіком на заводі, працював по агро відділу і т. и., скрізь пробував щастя... тепер я учитель Н. початкової школи. Голодати в буквальному розумінні — не голодали, а не доїдати — дуже не доїдали. Я сильно підтоптався, сили злали..

Окрім так би сказати, голоду фізичного, дуже невиносимо уже давить голод духовий: духової їжі — книг, часописей, журналів нема, нема чого читати, нема відки учитися, не знаєш, що діється на світі.

Що далі — рішуче не знаю. Де шукати своєї долі? Спекулювати не вмію, красти не хочу і як далі жити — боюся й подумати.

Вам шлемо побажання всього найкращого і радимо: сидіть і живіть, де живете. Тут Ви нічого не допоможете. Як страшна буря, чи завірюха, то тут нічого не видумаєш; треба чекати, поки пройде...

Ваш Х.

с. N.
25 червня 1922 р.

РІЖНІ ВІСТИ.

Англія хоче ратувати Німеччину перед кризою.

„Пті Парізієн" доносить, що з англійської сторони предложено, щоби німецьку виплату у висоті 33 міліонів нім. марок в золоті, яка мала наступити 13. с. м. відложено на декілька день.

Англія хоче тим робом запобігти кризі, яка грозить Німеччині іззa спадку нім. марки.

Льорд Сесіль про відшкодовання.

Льорд Роберт Сесіль пише в „Матені": Часто говориться про справу відшкодовань в такий спосіб, неначеб вона торкалася виключно французьких інтересів. Є це великою помилкою. Цілий світ, а головно Европа є заінтересовані способом розвязки цего питання, яке з огляду на свій міжнародній характер стає важною справою для всіх народів.

Питання відшкодовань, — пише льорд Роберт Сесіль, — є впрочім звязане зі справою міжсоюзних довгів і ціла здорово думаюча частина англійської публичної опінії є переконана, що Англія зробить найбільше справедливо тоді, коли буде помічною при розвязуванню цих питань.

Англія проти будови кораблів в танжирському порті.

Аг. Вольфа доносить, що Гермсворт відповів на питання в палаті громад, що англійський уряд заложив зглядом французького уряду формальний протест в справі будови кораблів в порті Танжиру. Є однак надія, що ця справа буде полагоджена подібно як і другі, на черговім засіданню конференції.

Зміни в німецькім кабінеті.

„Льокальанцайгер" доносить з Берліна, що на днях збереться міжпартійний виділ Райхстагу, щоби відбути конференцію, де буде порішена справа частинної зміни кабінету.

Дипльоматичні чемности.

Римський денник „Іль Мондо" доносить, що в наслідок інтервенції короля Олександра, італ. міністерство закордонних справ анулювало застереження, що до спеціяльного італійсько-югословянського договору.

Справа конкордату в Румунії.

Пат доносить з Букарешту: Справа заключення конкордату залежить від реформи церкви і ця справа буде предложена парляментови. Щойно після оголошення закона розпічнуться переговори з Ватиканом.

Пошести на В. Україні.

По реляціям комісаріяту здоровля для України ширяться там пошести тифу і холєри. В перших 4 місяцях зареєстровано 42.888 випадків черевного тифу, 137.854 плямистого і 153 578 поворотного тифу. З весною місце тифу заняла холера, на яку вмирають щодень сотки родин. В південній Україні вмирає тепер денно около 100 людей на холеру. Пошесть захопела також Миколаєвск, Катеринослав, Полтаву, Київ і Азовск.

Перед зірванням гаґської конференції.

З Гаги доносять, що зірвання переговорів є неминучим, хиба що російська конференція змінить в останній хвилі своє прінціціяльне становище, але це мало правдоподібне. Дня 14. ц. м. Комісія для справ кредиту рішила, що з огляду на розбіжність поглядів дальші переговори в справі кредиту для Росії є безпредметові. Слідуючого дня відбудеться останнє засідання кредитової комісії при участи совітської делєгації з метою висвітлити ситуацію.

На засіданню підкомісії для справ кредиту без участи російської делєґації постановлено зложити дня 14. ц. м. рано відповідь, яка міститиме заяву, що є неможливою річию вести дальші переговори, опираючись на претенсіях совітів. Конференція буде закрита мабуть дня 21. ц. м. після підкомісійних звітів.

Факт істнування на Україні більшої чи меншої скількости духовних родин шляхотського походження, не має сам в собі жадного більшого значіння, має тільки історичний та побутовий інтерес. В цім причинку звертаємо на цей факт більщу увагу тому, що духовенство є й буде дуже важним фактором в українськім державнім будівництві, а особливо духовенство інтелігентне та культурне. Відома є річ, що культури не здобувається придбанням лише відповідної освіти, але в силу певних законів дідичности здобувається вона лише більшим чи меншим рядом поколінь, вихованих в осередовищі інтелігентних родин, а де про національну культуру мова, то таких родин, які мають досить живих національних розумінь та жменю живих переказів. Отсе й є ті підстави, до яких зачислюємо родинну традицію, по скільки вона може служити підоймою в національній свідомости; такі підстави істнують в українському духовенстві за Збручем, а тому, раз є ґрунт готовий, то не буде потреби штучно насаджувати того, що є, і само пробудження його вистарчить для повного національного відродження.

Крім згаданої, є ще й друга причина, для якої ми поширили рамки нашої статті, та постарались надати їй трохи історичної перспективи, а саме: у мало знайомих в українським народом і його життям чужинців, можна досить часто зустрінутись з твердженням, — мовляв — тому що український нарід не може виказати суцільности безперервного розвитку історичних подій, які залишають за собою слід у формі витворених тими подіями історично-суспільних наверствовань, та не посідає, буцім то, усіх складових первнів нації, отже не може бути визнаним за історичну націю. І саме тому, щоби показати всю безграмотність подібного твердження, хотіли ми підчеркнути, що хоч більшість української родової шляхти відцуралась від власного народу, однак залишилась визначна скількість родин, котрих безперервна традиція сягає далеких времен української історії, досить численна для того, щоби послужити за доказ безвпинного, живого звязку сучасности з сивою давниною народу й держави.

Українське суспільство є так демократичне, що для нього вже не може бути жадної небезпеки з боку своєї власної, рідної, історичної верстви, яка має виключно історичне значіння, роля якої обмежується тісними рамками живого символу суцільности минулого з майбутнім. Це дуже гарна роля, а тим цінніша, що нікому не загороджує дороги до спільної, щирої, демократичної праці з цілим народом.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З дороги життя.

Зі сумних спогадів.

(В третю річницю відходу нашої армії за Збруч.)

Тямиш, друже, це гаряче літо, три роки тому назад? Ту дорогу просту і сіру, серед широких ланів спілої золотої пшениці, відтятих десь далеко на овиді сумним рядком набережних заплаканих верб...

Тямиш?... Там була гранична ріка. Гнулась серед піль мов срібна лента, кинена фантазійно на квітистий килим...

А на дорозі тягнулись безконечним журавлиним шнурком вози за возами, валки за валками...

Багато цивільного народа і багато війська...

Сумні, змучені лиця, з яких усміх давно зник і оставив розпуку...

Німі, блескучі дула гармат, яким забракло стрільна...

І довгі, довгі, мучачі годнни, в яких видавалось, що грудь з болю пукне...

Тямлю добре, як попри нас переїзджала повільно фіра, навантажена ріжним домашнім приладдям. На верху, на горі клунків сиділа жінка з почервонілими очима і кормила дитину.

Позаді тягнулась теличка, привязана до воза кількакратно штукованим мотузком.

Ти тоді відвернув голову, — чому, не знаю.

А відтак той старенький священик, що сидів на возі, плечима до коней і глядів довкола сухими очима, в яких неначеб щось завмерло...

Я його знав, — помер відтак в дорозі „через Київ на Львів" в одному із тих брудних жидівських подільських містечок... Був одною із численних жертв плямистого тифу.

. . . .

Багато води переплило з того часу в малій граничній річці.

І багато змін наніс час...

Дорога наша, холодна і важка, заросла тернистим бур'яном.

Ідучи нею, крівавимо змучені ноги, упадаємо на мить, щоб знов піднестись і йти далі.

Ідемо, овіяні ореолею жертв, в укоханню традиций, яку сотворила пролита кров...

В огни завзятого змагання сталяться душі наші.

Ростуть люде святого діла.

Аркадій Півень.

Всі матеріяли, призначені до „Жіночого Вістника", проситься надсилати на адресу: О. Коренцева, — Львів, Хмельовського 15

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

ТЕЛЄГРАМИ.

Колінс нач. вождом.

Льондон. (ПАТ.) З Дебліна доносять, що Колінса вибрано начальним вождом ірляндської армії. Учера вибрано начальну воєнну раду, котрої предсідателем Колінс. На міністра краєвої оборони покликано Овен О'Оффі. По найновійшим донесенням визначено засідання півд.-ірляндського парляменту на 29. липня ц. р.

Переговори між Канадою і Зєд. Державами

Вашінгтон. (ПАТ.) Канадійський премієр Кінг у товаристві мін. кр. оборони відбув нараду з американським правительством у справі договору між Зєд. Державами і Канадою відносно вдержання оборони на суші і мори між границями обох держав. Договір цей слід піддати ревізії згідно з порозумінням, яке запало на вашінгтонській конференції в справі розоруження. У цій справі мається випрацювати новий договір. Цьогож дня премієр Кінг відвідав през. Гардінга.

Грецько-турецькі переговори.

Ганове р (ПАТ.) Радіо. По донесенням з Царгорода мала Висока Порта одержати звідомлення в дипльоматичній дорозі, що мирові грецько-турецькі переговори почнуться мабуть з початком серпня.

Англійська фльота в Царгороді.

Царгород (ПАТ.) Англійський панцирник під проводом адм. Осмонда Брока і два англійські панцирники та 6 торпедовців закинули якори в царгородській пристані.

Маневри сов. фльоти.

Гельсінґфорс (ПАТ.) Совіти повідомили за посередництвом фінляндського заступника в Москві фінляндське правительство, що цього літа відбудуться в фінляндському заливі маневри воєнної совітської фльоти.

Справа редукції англ. армії.

Льондон (ПАТ.) У звязи з проєктом загального розоруження, предложеним С. Народів лордом Ешером, згідно з котрим англійську армію малося би вредукувати до 90.000 люда, заявив Л. Джордж в палаті громад, що проєкт Ешера не висловлює думки англійського правительства.

В Кантоні.

Кантон. (ПАТ.) Фльотиля Сун Ятсена, зложена з 5 канонірок, станула на якорі біля Кантону. Тоді повідомлено Сун Ятсена, що поробиться дуже енергічні зарядження, колиб його канонірки острілювали Кантон. Англійські воєнні кораблі і американська канонірка зарядили воєнне поготівля. Сун Ятсен зобовязався не острілювати Кантона, коли його фльоти не заатакують.

НОВИНКИ.

— **Токаржевський - Карашевич не їздив до Парижа.** Дня 1. липня передруковано в нашому часописі із „Землі і Волі“ новинку про офіційні заяви Е. Токаржеського-Карашевича у справі Східної Галичини, в посольстві польського уряду в Парижі. На цю нотатку дістала редакція наша від п. Токаржевського лист із заявою, що ніяких переговорів у справі Східної Галичини не було, що особа Бельовского, йому не відома і що подібні заяви не належать до обсягу його діяльности вище згаданого.

— **Нові ціни харч.** На місяць липень визначено нові ціни харчів у львівських ресторанах і каварнях: Зупа в льокалі I. кл. 100 мп., II. кл. 75, III. кл. 50, мясо варене 370, 340, 250, печеня волова 420, 380, 320, свинина 550, 520, 420, ґуляш 340, 300. 250, леґуміна 180, 150, 120; обід з двох страв 280, 260, 200, кава з молоком і цукром 65, 55, 45, чорна кава або чай 55, 45, 30, молоко 45, 40, 35, чеколяда 100, 90, 80, вода содова 40, 30, 25, пиво пів літри 140, 120, портер 175. По 10. год. в ночі ціни 25 прц. дорощі, а підчас концерту дальших 25 прц. дороще. За обслугу 15 процент.

— **Трагічний скок до потягу.** Кондуктор Н. Савіцький мав наречену, дочку будника біля Озірної. Тому, що потяг звільнював біля помешкання нареченої, кондуктор часто зіскакував з потягу, щоб поговорити з дівчиною. Недавно зіскакуючи з потягу Савіцький упав під колеса потягу і згинув в присутности нареченої.

— **Хто біднійщий?** Львівські пекарські робітники поставили домагання платні у висоті 30 тисяч на тиждень, 3 кґ. печива денно, праця має тревати 8 годин денно. „Gazeta Poranna“ подаючи ту новинку, додає: чи не ліпше бути пекарським робітником замість сушити собі голову над книжками і дістававти платню меншу як пекарський челядник. Мова про урядників і взагалі інтелігентів, які заробляють 30—40 тисяч місячно. Навіть державний радник VI. кляси бере меншу платню як пекарський робітник.

— **Смерть в ріці.** В селі Дубівцях біля Галича пішли дівчата по забаві купатися в Дністрі. Одна з них Марія Литвин наслідком наглого встудження дістала корчі і затонула. Так само в селі Сівці п. Калуш утопився в Дністрі молодий парубок.

— **Данина.** До тепер стягнено в Польщі 77% данини К. L.

— **Повінь на Чехословаччині.** Наслідком сильних дощів на Чехословаччині вилили ріки. Так наприклад в Марієнбаді вода залила всі вулиці і досягнула в місті висоти одного метра. Деякі вулиці знищені.

— **Людність Бразилії.** По обчисленням нової конскрипції, зарядженої бразилійським урядом, людність Бразилії виносила з кінцем минулого року 30.635.605 душ. Місто Прудентополіс, центр тамошної української організації, числило 19.350 мешканців.

— **Велика буря над Сяном.** Дня 12 липня перейшла понад селами вздовж ріки Сяну, особливо біля Рудник велика буря, яка знищила збіжа і всі засіви. Підчас бурі падав град такої величини, якої не тямлять найстарші люде. Буря зірвала багато дахів і поломала дерева. Громи запалили кілька будинків.

— **З діяльности „Всеукраїнської Спілки Військових Інвалідів“.** Дня 18. квітня уряджено в Празі виставу „Невольника“ і вечірку при участи української академічної молоді. Уряджено також кілька збірок на користь інвалідів, вдів і сиріт. До тепер уповажнені до цеї справи зібрали загальну суму 5.233 чеських корон, які вислано до Спілки, а в части призначено на ріжні льокальні потреби. На тім місци складається всім жертводавцям і академічній молоді щиру подяку. За уповажнених С. Камінський.

— **Військове свято у Чехів.** Дня 2. липня ц. р. обходили Чехи в цілій державі дуже торжественно річницю першого виступу чеської військової одиниці по стороні антанти, а саме, в битві під Зборовом в літі 1917. Хоч там, як пишуть, вони билися хоробро, Москалі мусіли уступити на Тернопіль, а чеська „дружина“ крила відступ Москалів. Сим першим виступом зазначили Чехи, що вони не зі страху переходили масово на бік Москалів, але свідомо. Відтак їх військові формації (чеські леґії) збільшались, а з хвилею розпаду Австрії вони стояли загально звісно, як союзники антанти, а та очевидно, нагородила їх в першій мірі. Того дня відбулася в Празі велика військова парада на Староміродській площі. В параді взяли участь премієр д-р Бенеш, міністер війни Удржаль, начальник ген. штабу Мітельхозер, чеські Соколи, заграничні гості, Чехи і Словаки з Росії і багато публики. Подібні торжества відбулися всюди на провінції.

— **Смерть визначного бактеріольоґа.** Проф. д-р Єдмунд Вейль, професор гіґієни німецького університету в Празі, помер в 42 р. життя, як жертва дослідів над плямистим тифом. Науковий світ втратив у покійному одного з найбільш визначних учених. Вже перед війною оголосив проф. Вейль чимало праць з обсягу бактеріольоґії і серольоґії. В 1915 р. будучи військовим лікарем в полевім шпитали 5. жовтня в Раві руській, оголосив він винахід способу, (реакції Weil-Felix-а), який уможливлює пізнання плямистого тифу в самих початках, перед появою висипки на тілі хорого, чим оказав величезну прислугу людству і здобув собі чималу славу. Довший час працював він тоді в Равщині, де зєднав собі симпатії між населенням, завдяки своїй енерґії та дбайливости, при поборюванню пошестних недуг. Тоді він познайомився близше з нашим народом, а працюючи в 1918 р. на Великій Україні в лябораторії д-ра Яковенка в Миколаєві на Херсонщині, полюбив Україну і задумав по війні залишитись там. Ще в марті ц. р. в розмові зі мною оповідав він, що почав старання перед радянською місією, щоби одержати змогу виїхати з научною експедицією на Україну і готовився до виїзду на осінь. „Буду щасливий, коли мені вдасться вишколити добрих гіґієністів і бактеріольоґів для України“ — це були його слова. В В місяці травні поїхав Покійний до Галичини, щоби у Львові скінчити свої праці над способом, яким можна би було охоронити людей відповідним щепленням — перед тифом. Через нещасливий випадок він сам заразився і впав жертвою цеї важкої недуги. Як великий учений і щирий приятель нашого народу заслужив собі Покійний професор Вейль на особливу пошану. Його імя і заслуги нехай лишуться між нами. — Прага, в липни 1922. Д р *Іван Рихло.*

— **Робіть збірні замовлення на томасину.** Від розпаду Австрії були наші господарі позбавлені так цінного, а в гірських околицях прямо необхідного погною, як томасівка, бо в краю її не виробляють, а заграниця не продавала її до нас. Це, що за великі гроші мож було дістати під назвою томасівки, було безвартісним фальсифікатом. Тепер відносини поправилися і вже можна набути правдиву томасівку, як перед війною і то на сьогоднішні відносини по дуже приступній ціні. Доставляє її Краєвий Союз господарських Спілок у Львові вул. Зіморовича ч. 20., який висилає оборотно кождому на жадання услівя продажі. З огляду на це, що запас невеликий, а ціна від серпня ізза подорожіння фрахту піде в гору, треба спішитися з замовленнями. Найкраще замовляти ваґонами і тому належить робити збірні замовлення для цілого села і присилати їх разом з готівкою числячи по 9.000 мп. за оден метричний сотнар, на вище подану адресу. Замічаємо, що Краєвий Союз господарських Спілок провадить свої відділи у Львові при вул. Городецькій ч. 95., в Перемишли вул. Косцюшка ч. 5., в Коломиї Ринок ч. 40. і в Стрию Ринок ч. 6. і в цих відділах приймає також замовлення на ціловаґонові ладунки та продає томасину детайлічно поодинокими міхами. IV 1—1

— **До наших священиків.** Звертаюся з великою просьбою до наших Отців на провінції, щоби були так ласкаві і проголосили у своїх парохіях, чи не перебуває де мій пропавший 11-літний син Ярослав Гайвас, о темно-рудім волосю, на лици веснянки. Хто знав би що небудь про нього, прошу ласкаво дати знати, а я поверну з подякою всі кошта та ще й винагороджу. Лука Гайвас, Львів, вул. Личаківська ч. 155. 80а) 1—1

Курс грошей.

Курси заграничних валют. Львівська неофіціяльна біржа нотувала дня 14. липня: американські доляри 5600—5620, одинки і двійки 5.500·—5525, канад. доляри 5.450—5.475, одинки і двійки 5.350—5.375, нім. марки 13·10—13·20, сотки 12·90—13·00, дрібні 12.70—13·10, леї 30—32·, дрібні 29·—31·, чеські корони 120·00—130·00, дрібні 120·00 до 130·00, австрійські тисячки новійшої емісії 650—700, старшої емісії 1800—1850, сотки новійшої емісії 65·00—70·00, стар. емісії 180·00 — 185·00, 50-коронівки 35·00—50·20, 20-коронівки 20—24, 10-коронівки 10—12, 1-ки і 2-ки 0·50—0·60, цар. рублі 5-сотки 140—160, сотки 160—180 25-рубл. 110—125, 10-ки рубл. 1·80—2·—, решта дрібних 0·80—1.—, думські тисячки 25·00—35·00, думські 250-рубл. 2000, до 30·00 карбованці 1·00—1·50, гривни 3·00—6·00, франц. франки 400—420, фунти штер. 22.000—23·000, шв. франки 1000·00—11000·—

ЖЕРТВИ

Партійний податок.

Титулом партійного податку зложили в польських марках: д-р Іван Полохайло Любачів 1000, о. Антін Сосенко Оліїв 1000, інж. Лев Сеник Станиславів 1000, Юліян Русин Болехів 1000, Іванна Приймова Глиняни 1000, д-р Іларій Боцюрків 1000, Микола Марак Копичинці 500, інж. Михайло Безпалків 1000, А. Ілечко Ходорів 1000, о. Яр. Шарко Чортовець 500, о. Д. Курдидик Цигани 1000, о. І. Яворський Могильниця 3000, о. В. Гнатів Осівці 1000, о. Омелян Боярський Новосілка костюкова 300, Наталія Бирківна Желдець 1000, о. М. Мендюк Негівці 1000, Остап Весоловський Сянік 1000, Теодор Сивак Львів 1000, о. Михайло Шавала 1000, Іван Паламар Журавно збірка 2850, Володимир Децикевич Львів 2000, Повітова Орґанізація Щирець 4.400, о. В. Нанассе 100, о. Плятон Карпинський Островець 1000, д-р Бемко Бережани збірка 5.580.

На „Народній фонд“ зложили: Жовківська орґанізація 4000, о. Омелян Погорецький Жовква 8000.

Просвітно - орґанізаційний фонд „Просвіти“.

95) Д-р Волод. Кучер Львів 2000, кличе: Володимира Кордубу окр. суддя Бережани, Стефана Левицького нотар. Підгайці, Никифора Садовського, проф. ґімн. Тернопіль; 96) Софія Федорцева Львів 1000, кличе: Дионізія Білинкевича Львів, Марія Свірська Львів, о. Александер Сабат Стрілків п. Стрий; 97) Федь Федорців ред. Львів 2000; 98) д-р Волод. Бемко Бережани 1000, кличе: Василя Щербанюк радн., проф. Мартинця, проф. Шпитковського всі три Бережани; 99) Стефан Тютько Львів 1000; 100) Маріян Онишкевич радн. суду Львів 1000, кличе: Петра Левицького радн. суду, Івана Огоновського радн. суду, Михайла Яценя радн. суду всі Львів; 101) Йосиф Дрималик радн. суду Львів 1000; 102) Микола Турин Тернопіль 5000, кличе: Ілию Антоняк нач. Торг. Золо

ВІСТНИК КОМІТЕТУ ДОПОМОГИ „ГОЛОДНІЙ УКРАЇНІ“.

Станиславівський Воєвода дозволив на збірку „Голодній Україні“.

Скоро тільки почалися конфіскати гроший і збіжа, головно в Рогатинщині, заст. голови Комітету допомоги „Голодн й Україні“ проф. Студинський звернувся ввічливим письмом до станиславівського Воєводи д ра Е. Юритовського, у якім представив всі шикани і конфіскати з нагоди збірок і просив о відповідні розпорядки в ціли їх ухилення. Станиславівський Воєвода відповів проф. Студинському дня 10. липня і прислав відпис обіжника виданого до всіх Старость для задокументовання, „że jest intencją administracji naszej w sprawie tych składek zająć jak najliberalniejsze stanowisko“. Рівнож просив п. Воєвода, щоби подати йому до відома „wypadki jakiejś zbytniej srogości, lub formalistyki“, а він негайно видасть відповідні розпорядки. Обіжник станиславівського Воєводи подаємо до відома Громадянства в повній основі, в тій надії, що воно використає його, приміниться в повні до него, залегалізує Комітет в Старостві, означить догідний речинець складок і переведе збірку. Громадянство зложить датки після своєї спроможности, як найобильнійше. При збірці не сміє бракнути жертви хочби одної одиниці. Маємо надію, що обіжник станиславівського Воєводи прочитають також уважно в львівськім і тернопільськім воєвідствах та підуть його слідами, ухилюючи в цей спосіб нелюдяну заборону збірок на допомогу „Голодній Україні“, против котрої внесено протест зглядно представлення до Міністерства внутрішних справ у Варшаві через Президію Дирекції Поліції у Львові. Обіжник звучить:

Województwo Stanisławowskie.

Stanisławów, dn. 4. lipca 1922 r.

Wydział Prezydjalny.

L. 6309 pr. ex 1922.

Powiatowe Komitety pomocy dla głodującej Ukrainy — zbiórka.

Do wszystkich Panów Starostów.

Ze strony miarodajnej otrzymałem zapewnienie, że zbiórki na pomoc dla głodującej Ukrainy zostaną odprowadzone na właściwy cel. Wobec tego uważam za stosowne zmodyfikować postanowienia tutejszego okólnika z 26. czerwca 1922 L. 5988 pr. i polecam Panom zająć w stosunku do akcji składkowej możliwie liberalne stanowisko, które się wyraża w sposób następujący: 1) zaniechać żądania przedkładania statutów komitetu danego, mających stanowić podstawę prawną jego egzystencji i działania, natomiast do zaistnienia takiego komitetu wystarczy pisemne zgłoszenie go w Starostwie z wyszczególnieniem członków jego, ich zawodu i miejsca zamieszkania, czasokresu i gmin, w obrębie których zamierza Komitet działać, oraz przyjęcie tego zgłoszenia do wiadomości przez Starostwo. Jak długo Starostwo nie zalegalizuje Komitetu przez zawiadomienie założycieli osobnem pismem o przyjęciu zgłoszenia do wiadomości, tak długo uważa się dany Komitet za nieistniejący i nie wolno mu podejmować żadnej akcji składkowej.

Dla utrzymania w ewidencji zalegalizowanych Komitetów należy założyć specjalny wykaz obejmujący daty wyżej wyszczególnione. Legalizację Komitetów należy załatwiać możliwie rychło.

Każdy Komitet w prośbie o zalegalizowanie musi podać czasokres, do którego zamierza działać, poczem bezwarunkowo musi się rozwiązać.

O ile powyższe warunki zostaną dopełnione, udzielą Panowie komitetowym swego szczerego poparcia.

Pozatem postanowienia okólnika L. 5988 pr. pozostają niezmienione. Przypominam, że załatwienia próśb pisanych po rusku wygotowane być mają w tym samym języku.

Wojewoda Jurystowski w. r.

Розпорядок станисл. Воєводи Громадянство, не зважаючи на час жнив, мусить використати в повнім обемі.

Симпатична проява. Вигибає серед голоду на Україні наша культура. Члени академії, професори університетів, артисти-малярі, письменники, поети, публіцисти, словом усі представники культури вигибають серед голоду, а в зимі не мають вони ані в що одягнутися, ані отопити домів, ані чим виживитися. Ходять вони босі, обдерті, голодні. Пішов клич по галицькій Україні, що володарям слова, людської думки треба усіми силами помочи, на рівні з українським голодуючим населенням. Замітне одначе, що цей клич підтримала не тільки одна інтеліґенція (прим. в Золочівщині), але й галицьке селянство. Громадяни села Чорний Острів коло Бібрки прислали збірку, переведену о. Петром Курчабою у висоті 76.600Мп. із заміткою: „Зі зложеної і переданої суми просимо признати певну частину, після власної волі, на „Академію Наук“ в Києві. Замітне, що окрім більшого датку панства Курчабів 5000 Мп. та їх дітий 1000 Мп., бачимо в списі датки селян Степана Андрусишина 5000 Мп., господарів Ткачука і Гр. Пшика (по 3000 Мп.), Григорія Головача (1500 Мп.) Двайцять шість господарів і господинь зложило по 1000 Мп. кількадесять осіб від 200 до 800 Мп. Друге село Руда бобрецького повіта прислало збірку 24.570 Мп. рівнож з просьбою о передачу частини гроший на живність для Академії Наук в Києві. З Павлової прислали громадяни Осип Рожек 2000 Мп., а Вася Школьницька і Дмитро Жук по 1000 Мп. „Як збірку, призначену спеціяльно для „Української Академії Наук у Києві“. Віримо, що ціле Громадянство обильними жертвами причиниться до улекшення горя „Голодній Україні“, та що не помине й тих, що є мозком і сонцем української землі! Громадянам Чорного Острова і Руди бобрецького повіта та другим вичисленим щире признання і подяка. Видно, що воєнне лихоліття не розєднало селянства з інтеліґенцією, а противно злучило його тіснійше з собою, а в тім запорука нашої сили і оконечної побіди в змаганнях до кращої долі на нашій землі.

З Відня від Комітету „Голодним України“.

проф. д-р Студинський дістав отсе письмо: „Союз складає у Вашій особі Львівському Комітетови „Голодній Україні“ свою глибоку подяку за висловлене довіря та складену на наші руки пожертву в сумі 9 міліонів 400 тисяч австрійських корон. Всі згадані Вами в листі і картці особи та бажання будуть задоволені. Висилка переводитиметься, імовірно, через „Ара“, яка з усіх установ, з якими ми досі провадили переговори, пропонує найкращі умови, особливо що до швидкости. Вони мають змогу дати телеграфічний наказ до своїх складів на Україні, звідки й буде переведено роздачу. Союзом намічено слідуючі місцевости, де ми матимемо змогу перевести догляд над роздачею „Ара“: Київ, Харків, Херсон, Полтава і Бердянск на Таврії, останний виключно для допомоги селянству та провінції. Ми виробляємо також для Вас можливість переправи збіжа безпосередно на Україну. Частині назначених Вами осіб Союз уже вислав кілька разів посилки зі своїх засобів. Як тільки буде переведено висилку, львівський Комітет одержить негайно точне справоздання. Розуміється, не доводиться й казати, як тішить і підбадьорує Союз Ваша діяльність і установлення між нами сталого контакту. Голова М. Грушевський, член Управи: д-р Н. Суровцова, секретар Юр. Тишенко Сірий. — Окрім цего дістав Комітет у Львові ще такі помічання від проф. Грушевського: „Моя особиста гадка така: пів до Києва, чверть розділити між Харковом і Полтавою, чверть (приблизно) для члена нашого комітета на Запороже, в найбільш голодний район, для організації помочи селянству. Льоґічно було би навпаки, але апарат на селі не наладжений зовсім. Як що вспієм наладити, то можна буде куди инде кинути. До Києва ж, де найбільше учених, заслужених робітників, їх родин, можна переслати найскорше і там розпреділочний апарат уже готовий“. — Секція допомоги „Голодній Україні“ призначила спеціяльно для Запорожя 50 долярів на живність і вичікує вістки з Відня, на чиї руки її слати через „Ара“. Залежить Комітетови на тім, щоби дари йшли у відповідні руки, щоби обділити як найбільше осіб, інституцій, та щоби двичи, чи тричи не попадали дари в одні і ті самі руки. В сім напрямі контакт з віденським Комітетом, що раньше почав діяльність, конечний. Упрошено також віденський Комітет о адреси людей в Таврії, Херсонщині, Одесі і т. п., щоби всюди можна було переслати живність для населення і для учених та письменників. Річчю Комітету буде також подбати про білля, обувя і одежу для тих з учених і письменників, що їх найбільше потребують. Як бачимо, задача велика і не легка, тому кождий, згідно зі своєю спроможностю, мусить причинитися даром братньої любови. Комітет не таїться одначе з тим, що багато з поміж наших заможних людий, що займають чільні місця у національних інституціях, не сповнили доси свого народного обовязку. Чи треба буде їх поіменно виказувати?

Робота по провінціональних комітетах.

Нині ще не можна оцінити докладно розмірів збірок „Голодній Україні“. Треба одначе піднести, що окрім Збаращини, розвинула широку діяльність Станиславівщина, Перемищина, Товмаччина, Коломийський повіт, Бориня, Тернопіль, Бучач і Добромиль. З цілого ряду повітів, як прим. Снятинщини, звідки доходять нас добрі вісти, докладних звітів поки що нема.

Адреса комітету допомоги „Голодній Україні“.

„Дністер“, Львів, вул. Руська ч. 20. Комітет просить уклінно, щоби на час ферій не писати на адреси приватних осіб, бо відповідь опізняється задля їх виїзду на коротший, чи довший час.

Бобрецький паша.

Нам надіслано відпис такого документу:

Starostwo w Bóbrce L. 12957|22.

Bóbrka, dnia 29. czerwca 1922.

Do Wydziału Czytelni „Proswita“ w Bóbrce.

Starostwo odmawia wydania pozwolenia na urządzenia zbiórki ulicznej celem zbierania datków pieniężnych i artykułów żywnościowych dla głodujących w Rosji, ponieważ Komitet nie zawiązał się legalnie, nie posiada załatwionych statutów, zatem nie może rozpoczynać działalności.

Od tego orzeczenia wolno wnieść rekurs do Województwa, który należy podać do Starostwa w ciągu dni 14, licząc od dnia następnego po doręczeniu,

Starosta: Zarzycki w. r.

Складайте жертви в користь „Голодноі України“!

чів, Антона Комара нач. Торг. Городенка, Лука Бубела власт. реаль. Тернопіль; 103) інж. Велькопольський Стебник 2000; 104) Михайло Білик Стрий 1000, кличе: Мих. Комаринський коміс. стар. Заліщики, Олекс. Комаринський інж. Комарно, Іван Комаринський рад. суду, Гушт Підкарп. Україна; 105) Олекса Мацьків Стрілиська нові 1000, кличе: Василя Бакозського госп. Стрілиська нові, Матвія Мацьків госп. Отиневичі, Данила Моду Отиневичі; 106) д-р Теодор Воєвідка Львів 1000, кличе: о. Стефана Юзича Книгиничі, Волод. Тимцюрака Станиславів; 107) Макс Гнідець Любича княз. 1000, кличе: Івана Луцейка Любича, Андрія Вовка, Поплавники, Гната Юхіма Колайці; 108) Степан Янішевський Львів 1000, кличе: Волод. Парандовського, О. Панаса, Степ. Гайдучка всі складачі друк. Тов. Шевченка; 109) д-р Кіцула Сокаль 1000, кличе: д-ра Ріпецького адв., д-ра Мацієвича, лікар Винників інж. всі зі Сокаля на довільну квоту; 110) д-р І. Волощин Львів 2000, кличе: д р Паславський адв. Дрогобич, Микола Роґуцький, Петра Волошина управ. школи Тустановичі, 111) Вінкентий Горний Львів 1000, кличе: Василя Шевчука Львів друк. „Діла“, Льва Ґеца, друк. „Діла“, Юліяна Кіндрик Львів-Пільна, Михайла Кашубу, Львів Садівницька 14; 112) Теодор Преторіюс Львів 5000; 113) Василь Комаровський Львів 1000, кличе: Софію і Дарію Коморовських Доброводи п. Збараж; 114) Орест Дума Львів 1000, кличе: Тадея Яримовича, Олімпію Кульпу обоє Коржеличі п. Фирлеїв, Василя Цьона Львів Боніфратрів ч. 14, Петра Ґелемей Львів Личаків Стрий; 115) Іван Яримович Львів 1000, кличе: о. Романишин Суходіл п. Бібрка, о. Івана Яримович Шоломия п. Давидів, о. Юліяна Яримович Вільхівець п. Бібрка.

Голодній Україні

Повітовий комітет в Станиславові: 25.000 Науч Круж. уч. укр. ґімн., 24.980 учит. збір і абіт. укр. ґімн. в день праці 21.770 чит. „Просвіти“ Хриплин, 7.415 і 1 q 30 кг. збіжа громада Викторів, по 5000 Ник. і Марта Даниші, Шепарович Ю., д-р Янович В., по 3000 о. д-р Фіголь, Рудницький Л., Мих. і Марія Вашкевичі, о. Драгомірецький М., 2000 і 1q пшениці Сломинський І., по 2000 Тисовський О., Целевич О., Павлюх Г., Слободяник І., д р Сабат Н., по 1500 д-р Рибчин І., Витковський О., по 1000 Бойцун О., д-р Бриґідер В., Щирба Л., д-р Копистянський А., Мацьків М., Никифоряк С., Левицький О., Фараон

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВІСТНИК.

Осіння виставка Української Академії Мистецтв у Київі.

Із звідомлення д. Л. Д., поміщеного в харківських „Шляхах Мистців“ (1922 р. ч. 1. стр. 75) довідуємося, що більшість експонатів виставки утворювали темперові картини учнів проф. **Бойчука**, який сам виставив дві картини — **олівцевий нарис** сидячої жінки, на думку автора статті слабий і **портрет**, в якому бачить автор „більше психічного майстерства, зніж справжньої творчости“. З поміж виставляючих учнів проф. Бойчука, виріжнює рецензент **Василя Седляря**, з якого експонатів підчеркує „**Українську бабувочіпку**“. Це не є жанр, а психольоґічний портрет, що хоч і наслідовний, але йде вірним шляхом українського мистецтва. Техніка у Седляря проста, нечисельні, але читкі, певні лінії, білий очіпок, що слушно заповнює всю поверхню в картині, та темнуватий вид — оце й усе. Але в тій простоті і криється вся ляконічна Седлярова сила.

Кость Елева, так само як і Седляр, ще остаточно не визначився. Його ескізи до постановки „**Голубого принца**“ дають зовсім инший відділ соковитої, веселої машкари в стилі новіщих постановок вишукано балаґанового стилю. Ориґінальність в нього вбрання до пєси „Свобода“ виконані читкою ґрафікою. Окрасою виставки вважає рецензент „**Долю**“ ескіз образу із „Лісової пісні“ Лесі Українки. Слабщими вважає рецензент експонати **Тимка Бойчука** і **Оксани Павленкової**, **Іванової**.

„Шукання композиції, ритму, ліній і фарби, цілком захопили учнів проф. Бойчука. Щоб розказати ці задачі, кляса звернулася до первісного жерела: старовинного сходу, новгородської іконописної доби раннього Ренесансу. Але, вивчаючи їх, молоді мистці, видно, надто однобоко до них підійшли. Розбираючи чисто технічно, вони не звернули уваги на духову, внутрішню суть цих мистецьких творів. Так, розклавши на первісні множники чудові своєю мережчатою ніжністю портрети раннього відродження, вони не завважили внутрішніх їхніх чарів і перетворили їх на пародії в роді „Марусі“ **Іванової і т. п.**“

Вивчаючи заломи тіла на перській мінятурі, або на руській іконі, учні проф. Бойчука зовсім не завважили казковости першої і містики другої“.

Єдиним і мабуть найсильніщим учнем Бойчука, вважає рецензент убитого большевицькими бандитами **Леся Лозовського**, що зразу вчився в Нарбута, який виставив знаменитий **портрет Сковороди** в „урочистому стилю новгородської ікони“, та **портрет Леніна** відданий „читко очеркненими, але вже не лінійними а якимись колючими мазками в роді трьохкутників“.

З поміж учнів демократичної майстерні проф. **Крамарська** звернув на себе увагу рецензента **Просяниченко**, „що своєрідно стиліаує пейзажі ломаними гранями з контрастовою дрібною розробкою листа східнього рисунку. Гірші в Просяниченка натурморти на зразок Сезана, до яких не підходить мелянхолійний кольорит Пюві Де Шавана.

„Вільною академією“ називає рецензент клясу проф. **Федора Кричевського**, з якого учнів вибилися **Катрано**, **Лисовський** та **Беклемішева**.

Далі спинюється автор на роботах проф. **Касперовича** та проф. **Меллера**.

Про ґрафічний відділ Академії дають виображення роботи **Марка Кирнарського**, учня Нарбута, та **Леся Лозовського**.

Рецензії і замітки.

На ратунок „Світа Дитини“.

Одинокий на всю Україну дiточий журналик „Світ Дитини“, який уже третій рік заповнює прогалину, що повстала в нашому життю по упадку „Дзвінка“, найшовся тепер в скрутному положенню. З 13 числом розіслало Видавництво „С. Д.“ таку записочку до Громадянства:

Помимо нашої пригадки в справі надсилання другого завдатку на передплату в квоті 1550 Мк., дотепер тільки **двіста** передплатників сповнило сю повинність. З тої причини ми приневолені здержати, почавши від 13 числа, висилку ґазети всім, що досі гроший не прислали. Видаємо отже 13 число „Світа Дитини“ лише у 500 примірниках і тому це число є о 100% дорозше. Видавництво постановило за всяку ціну не допустити до упадку сього одинокого у нас журналика для дітий. Се дуже сумний обяв, що наша суспільність так мало уваги присвятила „Світикови Дитини“. Видно, що таке Видавництво являєгься у нас ще зайвим?

Так само здержуємо від 13 числа висилку ґазетки до Америки й Канади, до всіх тих „горячих патріотів бізнесу“, які від 1920 не змоглися прислати бодай одного доляра на передплату.

Коли стан сей, в якім тепер найшлося Видавництво „Світа Дитини“, до кінця вересня с. р. не поправиться, то з днем 1. падолиста 1922 (у третю річницю свого істнування) застановимо дальше видавання ґазетки.

І не будемо мали ніколи жалю ні до суспільности, ні до „патріотів“, з Америки, ані навіть до сих 1000 наших „неплатників“, що два роки діставали ґазетку а прислали тільки за один квартал передплату. Жаль нам буде тільки бідної української дитини, якій заслонюють світло сонця її родичі тінею своєї байдужности і скупства, бо видаток 300 марок місячно для добра своєї дитини сеж преціць не зробить ріжниці навіть найбіднійшому з бідних.

Видавництво „Світ Дитини“.

Бібліоґрафія.

Михайло Гайворонський: СПІВАНИК для дітий дошкільного та шкільного віку. — Львів. Накл. У. П. Т. 1922. Ст. 40 8⁰. З красковою заставкою *О. Куриласа*.

Гавриїл Костельник: ПІСНЯ БОГОВІ (Вічна драма чоловіка). Видавн. „Добра Книжка“. Львів (без дати). Ст. 208 16⁰.

Д-р Остап Макарушка: НАУКА ВИХОВАННЯ — Підручник для шкіл і родин. Львів 1922. Ст. 452 8⁰. Накладом автора.

„ПИСЬМО З ПРОСВІТИ“ ч. 27—28. Львів 1. липня 1922. Зміст: *С. Маґаляс*: Слово до української молодіжи. *М. Старицький*: До молоді. *Рич*: Під „Українським деревом“. *Б. Грінченко*: До праці! *В. Королів-Старий*: Милосердний Самарянин. *С. Ш.*: Перегляд праці в центральнім Тов-і „Просвіти“ у Львові. *О'Коннор*: З „Ірляндських пісень“. По нашому краю. По світу. *М. Вороний*: Сонце заходить. Дописи. *Е. Чикаленко*: Виноград. Що читати. Оголошення.

ПРАВОПИСНІ ПРАВИЛА приняті Науковим Товариством імени Шевченка у Львові. Львів 1922. Ст. 30 8⁰.

„РЕЛІГІЙНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК“. Неперіодичний журнал Брацтва св Покрови 6-ої Січ. Дивізії. Ч. 3 Червінь 1922 р. Друкарня 6-ої Січової дивізії. Зміст: *Е. Бачинський:* Таємниця Служби Божої. *М. Левицький*: Леґенди й апокріфи. *П. Лан:* І живе добра слава. *Л. Роле*: Життя в вічности. *Е. Бачинський*: Всесвітна конференція про віру і церковний лад. *Г. де Гемюлер*: Нова ера. Ще про заснування української Секції Світового Альмасу Церквів. *о. П. Біян*: Казання в день св. Тройці. Голод на Вкраїні і відозви Всеукр. Автоф. Прав. Церк. Ради до всього світу. Некролог. Хроніка закордонна. Хроніка. Оголошення.

„СВІТ ДИТИНИ“ ч. 13—14. Львів 1—15. липня 1922. Зміст: Діточі серденька (Вірш). *В. Диканський*: Мистецтво моделювання. *Р. Завадович*: Діти і „Світик“ (Вірш). *Ж. Ренард*: Мій пташок. *Л. Лотоцький*: Хлопці й жаби (Сценічна ігра в одній дії). *С. Фодчук*: Недоля коня. *В. Буш*: Двобій півнів (З картинами). *М. Магир*: Воли й теля (Віршована байка). *С. Куликівна*: На полях Арґентини. (З картинами). *Амі С. Петерсен*: Зачаровані черешні. (З картинами). Наші читачі (світлина). *М Магир*: Добре серце (Вірш). Ребуси, загадки й шаради. Переписка Редакції. Оголошення.

„ШЛЯХИ МИСТЕЦТВА“. Місячник художного сектора Головполітосвіти. Число перше 1922. Харків. Всеукраїнський літературний Комітет. Ст. 84 4⁰. Зміст: **Поезія**: В. Сосюра, М. Хвильовий, В. Поліщук, П. Тичина, Г. Шкурупій, І. Сенченко, М. Терещенко, М. Доленго, Е. Григорук, А. Панів, Т. Осьмачка, Г. Романченко, П. Филипович, В. Гук, Д. Дубаль. **Красне письменство**: Ю. Уманець, Г. Мигайленко, Г. Кесинка, М. Киричинський, А. Тищенко, С. Пилипенко, Я. Мамонтів, С. Касьянюк, К. Котко. **Мистецька Трибуна**: *В. Гарт*: По чорноземній борозні. *В. Корак*: Матеріялізація мистецтва. *М. Йогансен*: До проблєми вільного розміру. *І. Немоловський:* Велика відбудова. *С. Дрімцов*: Елєменти народнього стилю в твор. Лисенка. *М. Г.*: Характерні ознаки в сучасній українській музиці. *А. Машкин*: На шляху до наукової естетики. **Бібліоґрафія. Мистецька хроніка.** (Ціна окремого числа 5 карбов. золотої валюти).

Музичні твори.

В. Безкоровайний — **„Деж ти листочку“ — сольоспів з фортепяном.**

В. Безкоровайний — „На небі сонце гасне“ — на мішаний хор. Львів—Тернопіль 1922. Головний склад: Українська книгарня: Львів. вул. Рутовського 22.

М. Гайворонський: УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ. Львів, 1922. Накладом Т-ва Академічний Хор „Бандурист“. Головний склад в книгарні Ставропиґійського Інституту у піднаймі Українського Пед. Т-ва, Львів, вул. Руська ч. 3.

I. випуск: 1) „Курилася доріженька“, 2) „Гей ви галки“, 3) „Летіла зозуля“ — на мужеський хор.

II випуск: 1) „Про Ничая“, 2) „Ой та котилася“, 3) „Ой чия то черешенька“ — на мужеський хор.

III. випуск: 1) „Зелене жито, зелене“, 2) „Краєм Дунаєм дівчина ішла“, 3) „Пасла дівка лебеді“ — на мужеський хор.

IV. випуск: 1) „Ой сяду я край віконця“, 2) „Ой урву я рожу цвітку“ — однородний мужеський, або жіночий і мішаний хор.

V. випуск: 1) „Ой ти знав, на що брав“, 2) „Ой вирву я з рожі квітку“ — на однородний і мішаний хор.

Ст. Людкевич — НАРОДНІ І ПОПУЛЯРНІ ПІСНІ (2 випуски):

I. „Боже, Боже, што ся водить“ — сольо сопранове в супроводі мужеського хору. Львів 1922.

II. „Я в кватиронці сиджу“ — сольо сопранове в супроводі мужеського хору. Львів 1922.

Мистецька хроніка.

Вісти з Київа.

„БЕРЕЗІЛЬ“. При Вищому Драматичному Інституті ім. Лисенка в Київі відчинилася драматична студія акторської групи „Березіль“. На чолі групи стоїть арт. *Лесь Курбас*.

„ЧЕРВОНІ ЖУКИ“. Київський письменник *Г. Косинка* написав пєсу-сатиру на сучасних діячів українського мистецтва під назвою „Червоні Жуки“. Пєсу має ставити в інтімному колі гурт артистів.

МАРКО КІРНАРСЬКИЙ. Учень Ю. Нарбута *Марко Кірнарський* працює над серією графічних портретів українських молодих письменників.

Григ. і Анна, Ґавдяк М. Лепкий М., інж. Дутка В., Джердж Д., о. Лукач, Винничук М., Лучаківський Т., Винників Т., по 500 Рубчакова, Гамота І., Гучковський В., Шепарович Е., Ґоян М., по 300 Нєхцай П.

Для дітей еміґрантів з В. України на руки проф. Огієнка в Тарнові: 88.000 Секція Окр. УГК. д-о помоги еміґрантам з Вел. України збірка на кладбищи в часі поминок погибших героїв, 22.000 збірка д-ра Грушкевича Ярослава, 20.000 учит. Громада (філія) в Станиславові мі сто вінка на стр. гроби, 2000 о. Драгомірецький Михайло.

ОПОВІСТКИ.

З Равщини. Кооператива „Волокно“ в Гребенним перенесла свій склад товарів текстильних до Рави р. при вул. Варшавській (побіч церкви) і вводить рівночасно торговлю товарів мішаних. Закликуєся горожан равського повіту до масового приступлення в члени кооперативи. Уділ членський виносить 2000 Мп., вписове 200 Мп. Зголошення і підписання заяв приступлення в члени Кооп. приймає Вп. П. Ст. Котовська в льокали „Віри“ кождого дня в год. передполудневих. — Гринь Іваницький, член Управи, О. С. Ничай, гол. Надз. Ради. 60 3—3

Кружок УПТ. в Городенці подає до відома, що з днем 1. вересня ц. р. відкривається приватна українська гімназія в Городенці, а то I.—IV. кляси. Щоби усталити число кляс, проситься, щоби інтересовані зголошувалися устно або письменно до проф. Навроцького у Городенці до дня 1. серпня. Вступні іспити і записи від I.—IV. кл. відбудуться в днях 29. до 31. серпня. 1. вересня зачинається наука. — УПРАВА ГІМНАЗІЇ. 73 2—3

Великий Фестин з цирковими продукціями відбудеться в неділю дня 16. липня ц. р. на площі „Сокола-Батька“ біля стрийської рогатки. Початок о год. 3. по пол. Програма: 1) Жонглер, 2) Виступ 3 акробтів, 3) Штучна їзда наколесника, 4) Виступ кльовнів. Фестинова часть: Поворот делегації з Гаги, танці, коле со щастя, Монако, вудка щастя, стовп щастя, почта. Через весь час фестину пригравати буде зміцнена орхестра. Буфет обильно заосмотрений. Вступ 300 мп., для молоді 100 мп. Дохід з фестину призначений на закупно Українського Города для ігер і забав. В случаю непогоди фестин відбудеться в слідуючу неділю дня 23. липня ц. р. з незміненою програмою. — Комітет закупна Українського Городу запрошує всіх Львовян. 50 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Мита! Олекса Васильчук, Мед. Академія, Волод. Замулинський, Губнаросвіта: Дайте вістку про себе! С. Миськів в Якторові. п. Словіта к. Львова.

Дрібні оголошення.

ОЖЕНИТЬСЯ кавалір, вищий державний урядник в середнім віці з панночкою або бездітною вдовою найбільш до 30 літ, образованою, по змозі музикальною. Дискреція запевнена. Зголошення лиш з фотографією, яку звернеться, під „Арете“ до Адмін. „Гром. Вістника“. 66 2—3

ПОШУКУЮ станції при українській інтелігентній родині для 2 учеників з IV. і I. кл. гімн. на цілий рік за харчі або готівку. Зголошення з поданням услівій слати до 20. VII. 1922. до Адміністрації під „для священника“. 35 4—4

МАШИНА українська до писання і дивани є до продання. Відомість: Рот. вул. Колонтая ч. 3 III. п. межи год. 3—5 по пол. 76 1—1

ВОЛОДИМИР АРЕНДАЧ з Кривого над Сяном почта Хревт п. Ліско загубив військову книжку; хто найшов би, нехай зголоситься у евіденційного офіцира в Ліску. 77 1—1

УРЯДНИЧА РОДИНА прийме на помешкання панночки-учениці. Безплатна поміч в науці. — Стецьків, Королевої Ядвиги 38 А, партер. 79 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ТОВАРИСТВА ГОСПОДАРСЬКО-КРЕДИТОВОГО

стоваришення з обмеженою порукою

У ВИННИКАХ

відбудуться дня 30 липня с. р. (в неділю) о год. 4. по полудни в салі читальні (на броварку) з слідуючим дневним порядком:

1. Відчитання протоколу з послідних загальних зборів.
2) Звіт з діяльности Товариства за час від 1914 до 1922 р.
3) Звіт ревізійної комісії.
4) Розділ чистого зиску.
5) Зміна статута і означення висоти уділу.
6) Справа льокалю на кооперативу.
7) Затвердження дирекції.
8) Вибір Надзірної Ради.

87 1—1 НАДЗІРНА РАДА.

Відозва.

Виділ Читальні „Просвіти“ в Ямниці шукає академика або ученика вищих гімн. кляс, який за відповідною винагородою піднявся би педагогічного надзору над 14 учениками найнищих кляс середних шкіл. Мешкати треба в Ямниці, однак дуже вигідний доїзд до Станиславова.

Зголошуватись до 10. серпня на нище подану адресу.

о. Юстин Гірняк, Ямниця, пов. Станиславів.

84 1—4

ОГОЛОШЕННЯ.

Надзвичайні Загальні Збори

Задаткової Каси „ВІРА“

стов. зар. з обмеж. порукою

в ТИСЬМЕНИЦІ

відбудуться в неділю, дня 23. липня 1922, о год. 4-ій по полудни в салі „Українського Народнього Дому“ в Тисьмениці — а в разі браку комплєту відбудуться важно без огляду на число присутних членів того самого дня і в тім самім льокалі о год. 6-ій по пол. — з слідуючим денним порядком:

1. Відкриття зборів.
2. Відчитання протоколу з послідних загальних зборів.
3. Затвердження двох членів управи і трьох заступників.
4. Вибір 12-тьох членів Надзірної Ради.

Д-р Яр. Шипайло предсідатель. *О. Сендецький* секретар.

81 1—1

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма З друкарні Спілки „Діло“